

Sak: Reindrifstfaglige vurderinger

Vår dato:

Vår ref.:

Til:

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kopi til:

Reindrifstfaglige vurderinger knyttet til søknader om erstatning for rein drept av rovvilt i Lom Tamrein AS, Vågå Tamrein AS, Fram reinlag DA og Filefjell reinlag ANS - driftsåret 2022/2023

Det vises til søknader fra reinlagene om erstatning for rein drept av fredet rovvilt. Statsforvalterens reindrifstfaglige avdeling vil i tilknytning til erstatningssøknader bidra med reindrifstfaglige vurderinger, jf. erstatningsforskriften § 13, bokstav c. På bakgrunn av en henvendelse fra et reinbeitedistrikt om å bidra med opplysninger til reindrifstfaglige vurderinger, ble det sendt ut felles epost til ledere av alle reinbeitedistrikter og reinlag i begynnelsen av mai. I eposten ba vi om at relevante opplysninger om driftsmessige forhold i løpet av reindrifståret, beitemønster, rovviltobservasjoner/-aktivitet, beiteforhold/klimatiske forhold, samlinger/slakt etc. kunne oversendes oss, så skulle vi inkludere de i vurderingen vår. Så langt har vi ikke mottatt noen tilbakemeldinger på denne eposten.

Godkjenning av melding om reindrift

Alle reinlagene har levert melding om reindrift. Samtlige av disse meldingene er godkjent av reindrifstfaglige avdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag.

Reindrift i samsvar med reindrifstloven

Reindriften i alle de fire reinlagene drives iht. reindrifstlovens bestemmelser. Det er ikke fastsatt øvre reinntall for reinlagene. Reinntallet holder seg stabilt over år, jf. Tabell 1.

Reinntall pr 31. mars for driftsårene 2016/17 - 2021/22						
	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23
ØA LOM TAMREINLAG	2355	2433	2350	2393	2308	2341
ØB VÅGÅ TAMREINLAG	2391	2340	2274	2300	2289	2308
ØC FRAM REINLAG	3010	2933	2854	2843	2813	2841
ØE FILEFJELL REINLAG	3269	3154	3231	3088	3095	3087
Totalt	11025	10860	10709	10624	10505	10577

Tabell 1: Reinntall i reinlagene de siste 6 driftsårene. Reinntall for siste driftsår er ikke korrigeret.

Temperatur og nedbør gjennom driftsåret 2022-2023

Nedenfor følger en oppsummering av klima i driftsåret 2022-2023 (Værkilder: met.no, seNorge.no). Reinlagene ligger innenfor et geografisk område som både er påvirket av vestlig og østlig klima, noe som fører til at det kan være store lokale variasjoner både i forhold til temperaturer, nedbør og f.eks. snødekke. Oversikten nedenfor er i hovedsak et gjennomsnitt for hele reinbeiteområdet vårt samlet, og blir nødvendigvis noe generell.

Vintersesongen 21/22 kan klassifiseres som normal i Trøndelag hva angår temperatur, men våt/svært våt hva angår nedbør. Dette gjelder spesielt i sørlige deler av Trøndelag og grensa mot Innlandet. Lite snø før nyåret, noe som medførte driftsmessige utfordringer og endring av slakketidspunkt for enkelte. Noen opplevde krevende forhold på nyåret, med lite snø og vanskelige driftsforhold, samt en del ising. Var til dels vanskelig å holde reinen på vinterbeite grunnet mildvær og sterk vind. Bedret seg noe etter snøfall, særlig driftsmessig.

Våren 2022 var jevnt over «normal» i det meste av Sør-Norge, og «varm» i det meste av Nord-Norge. Størst avvik fra normalen var det lengst nord. I det meste av det østafjellske var vårsesongen «Ekstremt tørr». På Vestlandet var den stort sett «Tørr» eller «Svært tørr». Det var en mild mars måned, med lite nedbør. April ble noe kaldere, men også denne måneden var det lite nedbør, og det ble til dels svært tørt enkelte steder østafjells. Mai ble enda en svært tørr vårmåned i store deler av Østlandet og sør i Trøndelag, dog ikke like tørr som april. I Trøndelag og i Nord-Norge var våren for det meste «Våt» eller «Svært våt». Driftsmessig var det greie forhold over det hele, med lite nedbør under kalvingstiden.

Sommeren 2022 var preget av relativt tørt vær i store deler av Sørlandet og Østlandet, men kraftig regn ga lokalt mye nedbør også i enkelte deler av Innlandet. I nordre deler av Trøndelag og videre nordover karakteriseres sommeren som svært våt, og til dels ekstremt våt. Nordre deler av Trøndelag var også preget av relativt lave temperaturer.

Høsten 2022 startet med milde temperaturer, med til dels mye nedbør, særlig i indre strøk i Trøndelag. På Østlandet var nedbørsmengden betydelig mindre. November 2022 var preget av lite nedbør jevnt over, mens desember var kald, til dels svært kald nord på Østlandet og i indre strøk av Trøndelag.

Vinteren 2022/2023 var jevnt over mild, selv om det kom en kuldeperiode i mars. Januar var litt over normalen i nordre deler av Trøndelag, mer mot normalen i resten av reinbeiteområdet. I det meste av landet var februar «Varm» eller «Svært varm». Nedbør som normalt i februar. Mars derimot, var en svært kald måned i store deler av landet, med til dels mye nedbør i enkelte områder av Innlandet. Våren 2023 var litt kaldere enn normalen for hele landet, men en nedbørsmengde som var litt høyere enn normalt. Flere steder på Østlandet var det «svært vått» og «ekstremt vått», på tross av en tørr mai. Nedbøren denne våren kom hovedsakelig i mars/april.

Kalvetilgang

Slaktevektene for kalv (og simler) på høsten gir normalt en god indikasjon på beiteforholdene foregående sommer og høst og dermed også på reinens kondisjon ved inngangen til en ny vintersesong. Slaktevektene for kalv høsten før legges til grunn for vurderingen av antall levedyktige kalver året etter i Norgesmodellen, jf. tabellen nedenfor.

Kalveprosenten i tabellen nedenfor er beregnet ut fra opplysninger om kalvetilgang og reintall i vårflokk, gitt i melding om reindrif for driftsåret 2022/23. Tallene er foreløpige.

Tamreinlag	Kalver født våren 2021	Kalver merket	Merkeprosent	Simler i vårflokk	Kalv%
Lom	1740	504	29	1783	98
Vågå	1707	1707	100	1760	97
Fram	2040	659	32	2171	94
Filefjell	2391	2282	95	2440	98

Tabell 2: Kalvetilgang våren 2022, hentet fra melding om reindrif. Kalveprosent er antall kalv i prosent av voksne simler (over 2 år). Simler i vårflokk er korrigert tall pr. 1.4.2022.

Kalvetilgangen ut fra "Norgesmodellen".

Miljødirektoratet har bedt statsforvalterne om å bruke Norgesmodellen for beregning av kalvetilgang. For bakgrunnsinformasjon om Norgesmodellen, se NINA Rapport 1248 (2016).

For reinlagene gir bruk av Norgesmodellen følgende tabell:

Tamreinlag	Simler i vårflokk 2022	Slaktevekt kalv 2021/22	Norgesmodellen kalveprosent	Levedyktige kalver våren 2021
Lom	1783	26,1	98,0	1643
Vågå	1760	26,0	98,0	1621
Fram	2171	22,0	94,9	1936
Filefjell	2440	24,7	97,3	2231

Tabell 4: Kalvetilgang våren 2022 ved bruk av Norgesmodellen. Simler i vårflokk er korrigert tall pr. 1.4.2022.

I tabellen nedenfor (tabell 5) kan man se differansen mellom kalver født våren 2022 oppgitt i melding om reindrift og antall levedyktige kalver våren 2022 beregnet ved Norgesmodellen. For tamreinlagene samlet vil bruk av Norgesmodellen medføre at estimatet på antall levedyktige kalver som ble født våren 2021 er 447 færre enn det reinlagene selv anslår i sine meldinger.

Norgesmodellen tar inn 6 % tap under og like etter fødsel (ikke levedyktige kalver) i sin beregning, jf. utregningseksempelet ovenfor. Reinlagene har oppgitt omtrent 105 dyr tapt til annet/ukjent tapsårsak. Noe av dette kan være tidlig kalvetap.

Tamreinlag	Kalver fra Melding om reindrift	Levedyktige kalver	
		Norgesmodellen	Differanse
Lom	1740	1643	97
Vågå	1707	1621	86
Fram	2040	1936	104
Filefjell	2391	2231	160
Totalt	7878	7431	447

Tabell 5: Differansen for fødte kalver våren 2022 mellom melding om reindrift og Norgesmodellen for reinlagene.

Vurdering av andre tapsfaktorer.

Det antallet rein reinlagene mener er tapt til andre årsaker enn fredet rovvilt går fram av melding om reindrift. Samlet for reinlagene utgjør dette i overkant av 100 rein siste driftsår. Den største andelen av dette tapet er simler. Tabellen nedenfor viser fordelingen på skadetyper, kjente og ukjente.

Tamreinlag	Annet tap (ikke fredet rovvilt), fordelt på skadetyper				Sum
	Trafikk	Sykdom	Ulykke	Annet/ukjent	
Lom	0	0	8	3	11
Vågå	7	0	0	23	30
Fram	2	5	3	0	10
Filefjell	22	0	0	32	54

Tabell 6: Andre tapsårsaker enn fredet rovvilt i reinlagene i driftsåret 2022/23, fordelt på skadetyper. (Kilde: Melding om reindrift)

I forhold til vurderingen av søknader om erstatning for rein tapt til rovvilt, må en ta i betraktning oppført ukjent tap under «annet». De fleste av de 105 reinene har ukjent tapsårsak. Reinlagene har litt varierende praksis for hvordan de estimerer/vurderer denne delen av totaltapet. Det gis i liten

grad kommentarer knyttet til dette tapet gjennom melding om reindrift. Filefjell reinlag har imidlertid påpekt at de mister flere rein i trafikken nå enn tidligere, etter at veien over Hemsedalsfjellet nå saltes vinterstid.

Slaktestruktur og slaktetidspunkt.

Tabellene nedenfor viser antallet rein slaktet og prosentvis fordeling av slaktedyrene som er levert til slakteri (tallene er foreløpige).

Reinlag	Rein slaktet totalt, fordelt på okser, simler og kalv			totalt slaktet
	Okser	Simler	Kalv	2022/23
ØA LOM TAMREINLAG	253	165	1151	1569
ØB VÅGÅ TAMREINLAG	273	235	1239	1747
ØC FRAM REINLAG	316	278	1307	1901
ØE FILEFJELL REINLAG	277	296	1632	2205
Sum reinlaga	1119	974	5329	7422

Tabell 7: Slakteuttak driftsåret 2022/23, antall fordelt på okse, simle og kalv. Kun slakt levert slakteri.

Reinlag	Slaktestruktur - andel (%) av:		
	Okser	Simler	Kalv
2021-2022			
ØA LOM TAMREINLAG	16	11	73
ØB VÅGÅ TAMREINLAG	16	13	71
ØC FRAM REINLAG	17	15	68
ØE FILEFJELL REINLAG	13	13	74
Sum reinlaga	15	13	72

Tabell 8: Slaktestruktur driftsåret 2022/23. Andel okse, simle og kalv i slakteuttaket. Kun slakt levert slakteri. Tallene er foreløpige.

Det er i driftsåret 2022/23 slaktet totalt 7422 rein på slakteri i de 4 reinlagene. Dette er omtrent på nivå med fjoråret, kun noen dyr færre slaktet siste driftsår. I forhold til slaktestruktur så er det slaktet noe mer kalv siste driftsår sammenlignet med driftsåret 21/22. Men slakteuttaket i reinlagene er svært stabilt over tid. Det samme er flokkstrukturen, med en veldig liten andel bukk sammenlignet med den samiske reindriften.

Slaktetidspunkt

Slaktetidspunktene er som vanlig avhengig av værforholdene. Det meste av slakteuttaket i tre av reinlagene (Lom, Vågå og Fram) ble tatt før brunst. Filefjell slaktet som vanlig all rein etter brunst, men før nyttår (desember 22). Fram slaktet en fjerdedel etter nyttår, mens Lom og Vågå kun slaktet noen få rein i 2023.